NYE PSYKO-AKTIVE STOFFER

OPPLEVER DU PROBLEMER KNYTTET TIL RUSBRUK?

LES MER OM BIVIRKNINGER OG FORHÅNDSREGLER.

HVA ER NPS?

NPS står for Nye Psykoaktive Stoffer (på engelsk: New Psychoactive Substances), og er en betegnelse som i hovedsak omfatter nydesignede rusgivende stoffer. Det er også vanlig å inkludere enkelte planter, «gamle» stoffer som har blitt endret på, samt eksisterende stoffer som etter en lang «pause» på ny tas i bruk som rusmidler. Andre betegnelser på NPS kan være legal/herbal highs (urterus), designerdrugs, motedop, research chemicals (forskningskjemikalier), postordredop og internettstoffer.

Markedet er i stadig endring og det dukker opp nye stoffer hvert år. Dette er stoffer som ofte er lett tilgjengelige, spesielt via Internett. Pakningene er ofte merket med salgsnavnene, men selv like pakker kan inneholde ulike virkestoffer. I tillegg er noen produkter merket «not for human consumption» (ikke egnet for bruk av mennesker).

Etter noen år med kraftig beslagsøkning, har det vært en betydelig nedgang i NPS-beslag siden 2014. Det beslaglegges fremdeles mange ulike stoffer, men det er som regel kun få beslag av hvert enkelt stoff. De stoffene som har vært hyppigst beslaglagt de siste årene er benzodiazepinlignende stoffer og syntetiske cannabinoider.

Gruppering av NPS

Det finnes flere mulige måter å dele inn NPS på, men i denne brosjyren har vi valgt å konsentrere oss om fem ulike grupper:

Syntetiske cannabinoider

En stor gruppe rusmidler med cannabislikninde effekter, dvs. hovedsakelig dempende, men også hallusinogene egenskaper. De fleste av disse stoffene har imidlertid langt sterkere virkninger sammenlignet med naturlige cannabisprodukter som hasj og marihuana.

Katinoner

Syntetiske stoffer som ligner stoffer som finnes naturlig i khat-busken. Disse er i hovedsak sentralstimulerende. Katinonene selges gjerne under navn som «badesalt» og «plant food» (plantenæring). De mest kjente er mefedron, metylon, MDPV og α-PVP.

Tryptaminer

Disse er serotoninlignende stoffer, og har i all hovedsak hallusinogene effekter. Her finner man stoffer som 1P-LSD, DMT samt psilocybin og psilocin fra fleinsopp.

Fenetylaminer

En stor gruppe stoffer som er kjemisk beslektet med amfetamin og hovedsakelig sentralstimulerende, men enkelte stoffer kan i tillegg være hallusinogene. Her finner man stoffer som MDMA (selv om dette vanligvis ikke omtales som et NPS), PMMA/PMA, 4-FA, 2C-B og Bromo Dragonfly.

Fentanyler og andre syntetiske opioider

Fentanyler er svært sterke opioider med både smertelindrende og dempende effekt. Karfentanil er for eksempel et av de kraftigste syntetiske opioider som er fremstilt, ca. 10 000 ganger sterkere enn morfin. Fentanylforbindelsene kan forekomme i væskeform (øyedråpe- og nesesprayflasker), pulver, tabletter og som LSD-lignende blotterpapir. Noen ganger er de merket feil, og flere ganger har produkter merket Xanax vist seg å inneholde fentanyl-forbindelser. Det har også vært funnet fentanyler i Oxycodone-tabletter. I tillegg kan fentanyler være blandet i andre dempende stoffer som heroin. I denne gruppen finner man også andre syntetiske opioider, som AH7921 og desomorfin/Krokodil.

Andre stoffer

Dette er en samlegruppe av stoffer som ikke passer i de fem andre gruppene. Det kan være piperaziner (BZP, mCPP, TFMPP, DBZP), som kan virke både stimulerende og hallusinogene. Benzodiazepinlignende stoffer, med søvndyssende, angstdempende og muskelavslappende virkning, og som i hovedsak er laget for å omgå reguleringen som de tradisjonelle benzodiazepinene er underlagt. Og ketamin og ketamin-lignende stoffer (metoksydin, metoksetamin, difenidin og metoksfenidin), som opprinnelig brukes mot smerter og som bedøvelsesmiddel.

INNTAKSMÅTER

Stoffene forekommer oftest som pulver, tabletter og kapsler, og i noen tilfeller som væske impregnert på små papirbiter («blotters»). Den vanligste inntaksmåten er sniffing, spising eller blandet med drikke. Enkelte av stoffene er det imidlertid mer vanlig å røyke, dette gjelder spesielt de syntetiske cannabinoidene.

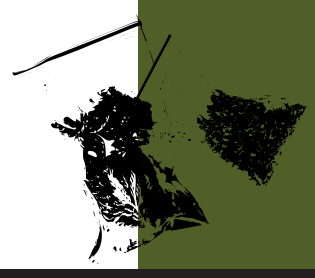

HVORDAN VIRKER DET?

Mange NPS er laget for å likne tradisjonelle illegale stoffer. Det vil si at stoffene er ment å ha en lignende ruseffekt, men virkningen kan være mye sterkere. For mange av disse stoffene finnes det lite eller ingen dokumentasjon på hvordan de virker.

Felles for katinoner og fenetylaminer er at de virker stimulerende på hjernen. Det vil si at de øker våkenhet og utholdenhet, hever stemningsleiet og selvfølelsen og nedsetter den kritiske sansen. Noen av disse stoffene er i tillegg hallusinogene, det vil si at de gir bevissthetsforstyrrelser som hallusinasjoner/sansebedrag og vrangforestillinger. Dette gjelder spesielt tryptaminene.

Syntetiske cannabinoider har en sterk cannabislignende effekt, og brukere oppgir at både positive og negative rusopplevelser forsterkes. Positive effekter kan omfatte en følelse av å være «høy», økt appetitt, en følelse av økt energi, latter, samt en følelse av å være fokusert. Negative effekter kan innebære at man blir trøtt og sløv, får vansker med hukommelsen, hjertebank, nervøsitet, paranoia, svimmelhet, hallusinasjoner og kvalme/oppkast. Det har dessuten vært rapportert om ettereffekter, som kan vare fra én til flere dager etter inntak. Disse rapportene inkluderer symptomer som forvirring og problemer med å samle tankene, en følelse av at mentale prosesser går langsommere, samt dårligere langtids- og korttidsminne.

Opplever du problemer knyttet til rusbruk?

Dersom du opplever problemer knyttet til din rusbruk, anbefaler vi at du kontakter din lege, eller rustjenestene i din kommune, for en samtale og eventuell videre oppfølging.

Du kan også kontakte RUStelefonen anonymt dersom du har spørsmål, på tlf. 915 08588 eller chat på www.rustelefonen.no.

BROSJYREN ER UTARBEIDET MED STØTTE FRA HELSEDIREKTORATET.

UTESEKSJONEN
HJELP NÅR DU TRENGER DET

KORUS OSLO

rustelefonen 08588

www.rustelefonen.no
tlf. 915 08588

OVERDOSERING OG AKUTT FARE

Mange av NPSene kan gi alvorlige og potensielt livstruende forgiftninger som krever rask legehjelp. Ikke vent med å kontakte ambulanse!

Ring 113. Fortell hva den du er med har inntatt, og hvordan situasjonen er nå. Sjekk puls og pust. Dersom personen puster, legg vedkommende i stabilt sideleie. Hvis ikke, utfør førstehjelp. Du vil få råd over telefonen om hvordan du best skal kunne hjelpe frem til ambulansen kommer. Ikke forlat personen, selv om du er redd for å bli innblandet i noe! Ambulansepersonell har taushetsplikt.

Hvis den som har kollapset er veldig varm, kjøl han/henne ned ved å vifte luft på vedkommende, eller ved å sprute kaldt vann. Ikke forsøk å gi drikke til en som er bevisstløs!

Ved angst, voldsom stressreaksjon og panikk, er det å skape ro og trygghet den viktigste førstehjelpen du kan gi.

Giftinformasjonen har en døgnåpen vakttelefon (22 59 13 00) som kan gi hjelp og råd ved overdoser og forgiftninger.

BLOD-, SPYTT- OG URINPRØVER

Bruken av mange av NPSene er vanskelig å oppdage ved vanlig rusmiddelanalyse. Det er allikevel utviklet analysemetoder for et stort antall NPS og det utvikles kontinuerlig nye metoder.

Moderstoff fra syntetiske cannabinoider kan ved laboratorietester påvises i blod og spytt. Urinanalyser vanskeliggjøres av at syntetiske cannabinoider raskt omdannes til et stort antall hovedsakelig ukjente nedbrytningsprodukter. Flere ulike syntetiske cannabinoider omdannes dessuten til de samme nedbrytningsproduktene, slik at funn i urinprøver ikke entydig viser hvilket stoff som er inntatt.

Siden de fleste syntetiske cannabinoider er strukturelt forskjellige fra THC, vil de fleste ikke kunne påvises ved hurtigtester for cannabis. Arbeidet med å fremstille immunologiske hurtigtester for syntetiske cannabinoider er påbegynt, men det kan ikke forventes at én enkelt test kan favne hele gruppen.

FORHOLDS-REGLER

Innholdet i postforsendelser av stoffer kjøpt via Internett er høyst uforutsigbart. Emballasjen informerer gjerne ikke om hvilket virkestoff pakken inneholder, eller kan oppgi feil virkestoff. Mengden rusgivende stoff er dessuten varierende.

Siden mange av NPSene er betraktelig sterkere enn tradisjonelle stoffer, er de vanskeligere å dosere. Det er veldig lett å innta for mye. De sterkeste variantene trenger kun ørsmå mengder virkestoff for å gi kraftig ruseffekt, så vær ytterst forsiktig med doseringen.

Det kan ofte være svært vanskelig å forutsi ruseffektene. Det kan derfor være lurt å være sammen med noen du stoler på, og som ikke har ruset seg, om du skal bruke slike stoffer.

Selv om det har vært en nedgang i antallet beslag av NPS de siste årene, har det dukket opp noen nye og ekstremt farlige fentanylforbindelser. Det er svært lett å ta en overdose av disse stoffene, og i enkelte tilfeller vil selv det å ta på eller lukte på slike fentanyler være tilstrekkelig for å gi dødelige overdoser.

NPS markedsføres ofte over Internett som lovlige og ufarlige stoffer, men inntak kan medføre alvorlige konsekvenser, og i verste fall død.

NPS OG LOVGIVNING

14. februar 2013 ble en ny narkotikaforskrift fastsatt i Norge. Den nye forskriften innebærer at mange nyutviklede narkotiske stoffer, som for eksempel syntetiske cannabinoider, er å regne som narkotika. I narkotikalisten som er vedtatt som en del av forskriften er det listeført 11 stoffgrupper. Disse gruppene dekker de aller fleste av NPSene, og de er dermed ulovlige å innføre, kjøpe, oppbevare, selge og bruke. Enkelte av NPSene er allikevel ikke omfattet av gruppeoppføringene. Disse er imidlertid omfattet av legemiddellovgivningen, og er således også forbudt å innføre til Norge. Merk at dette regelverket kan endre seg over tid.

Bilkjøring og helsekrav til førerkort
Helsekravene til førerkort gjelder bruk av alle typer midler som kan påvirke kjøreevnen, også NPS, og uavhengig om det for eksempel brukes som legemiddel. Helsekrav er ikke oppfylt dersom stoffet brukes i et omfang og på en måte som fører til helsesvekkelse med økt trafikksikkerhetsrisiko.

Bruk av NPS, uansett om du aldri kjører ruspåvirket, vil kunne medføre at du midlertidig mister førerkortet. I utgangspunktet skal en lege vurdere om bruken medfører økt trafikksikkerhetsrisiko, men i praksis er det nærmest nulltoleranse på dette området.

Dersom du blir tatt for ruspåvirket kjøring av NPS, vil bøter, inndragelse av førerkort og/eller fengsel være mulige straffereaksjoner, avhengig av påvirkningsgrad og sakens alvorlighetsgrad.

Skadevirkninger

De akutte skadevirkningene kan være mange, og hva NPS gir av langtidsvirkninger vet man lite om. Flere av stoffene utløser kraftige og til dels uforutsigbare virkninger. Det er dessuten begrenset erfaring med hvordan de virker på mennesker.

Mange NPS er svært kraftige rusmidler og brukerdosene kan være små. Dette medfører en betydelig overdoserisiko, selv ved inntak av en «antatt brukerdose».

Noen stoffer har dessuten en forsinket ruseffekt. Dette kan gjøre at brukeren tror at stoffet har liten, eller ingen, virkning, og derfor tar mer, noe som øker faren for forgiftning/overdose. For noen av stoffene er det små forskjeller mellom en rusgivende dose og en overdose.

Syntetiske cannabinoider
En rekke skadevirkninger har vært rapportert, særlig ved bruk av store doser. Disse inkluderer høyt blodtrykk, høy puls, brystsmerter, hjerteinfarkt, bevisstløshet, kramper, agitasjon/uro, angst, panikkanfall, akutte psykoser og forverring av tidligere stabil psykisk sykdom.

Det ser ut til å være betraktelig større risiko for psykose og komplikasjoner ved inntak av syntetiske cannabinoider enn ved bruk av naturlige cannabisprodukter.